

'JOEPIE! 'T IS OORLOG!'

**Het Sint-Jan Berchmanscollege van Mol
tijdens de Tweede Wereldoorlog**

Steven Gorts en Carl Rijmen

Die titel verwijst naar een anekdote van een oud-leerling tijdens de Duitse inval op 10 mei 1940. Deze leerling had de dag voordien veel strafwerk gekregen en was enigszins opgelucht dat er door de Duitse inval in België geen school was en hij dus ook de straf niet moest maken en het uitschreeuwde: Joepie! 't Is oorlog!

In onze brochures van Zo leefde Ginderbroek hebben we alle mensen van Ginderbroek die de Tweede Wereldoorlog nog hebben meegemaakt, in een twaalftal brochures over hun wedervaren laten vertellen.

Maar, een iemand was echter ontsnapt aan onze aandacht: dokter Jos Keersmaekers, die toen op de Markt zijn praktijk had, maar tijdens zijn jeugd jaren op de hoek woonde van de Nieuwstraat en de Veldstraat, waar nu het Martelarenpleintje is ingericht.

Gelukkig heeft de dokter zijn avonturen in 2010 nog verteld voor het oorlogsboek van het Sint-Jan Berchmanscollege:

Joepie! 't Is oorlog!

Inleiding

De aanzet van het boek 'Joepie! 't Is oorlog' werd gegeven in 2006 toen bij graafwerken in de schooltuin van het college oud oorlogsmateriaal opdook zoals munitie, onderdelen van geweren en andere gebruiksvoorwerpen uit de jaren veertig. Biologieleraar Steven Gorts en geschiedenisleraar Carl Rijmen van het Sint-Jan Berchmanscollege wilden te weten komen hoe die oorlogsspullen in de school waren beland.

'Eigenlijk ligt onze nieuwsgierigheid aan de basis van dit boek', zeggen de twee leraars. 'We hadden van oudere leerkrachten tevens gehoord dat het college tijdens de oorlog een tijd werd gebruikt als kazerne en daar wilden we het fijne van weten.'

Daarom zijn ze vooral gaan praten met een 40-tal oud-leerlingen en een oud-leraar hoe zij die oorlogsjaren hadden ervaren. Die herinneringen werden getoetst aan de archieven van het college en diverse documenten en informatie.

Op den duur hadden ze zo veel informatie bij elkaar gekregen dat ze besloten er een boek over te schrijven dat een compleet overzicht gaf van dat schoolse leven tijdens de oorlogsjaren.

Deze foto prijkt op de cover van het boek: de speelplaats met toen nog een glazen afdak. De school bleef nagenoeg heel de oorlog gewoon open.

Vlak na de Duitse inval in mei 1940 werd de school een tijd gesloten, maar in september 1940 was het weer gewoon les. Veel leerlingen moesten wel hun jaar overdoen, omdat ze niet genoeg dagen aanwezig waren geweest. De oorlog werd niet als een excuus aangenomen. Zelfs toen vanaf mei 1943 het schoolgebouw door de bezetter werd opgevorderd om er Duitse legereenheden te kazerneren, vonden de lessen op andere locaties plaats zoals het zaaltje van een café of zelfs gewoon in de bossen.

Omdat Mol-centrum in tegenstelling tot bijvoorbeeld Geel bespaard is gebleven van zware gevechten en bombardementen, ervaarde de jeugd die periode vooral als een groot avontuur.

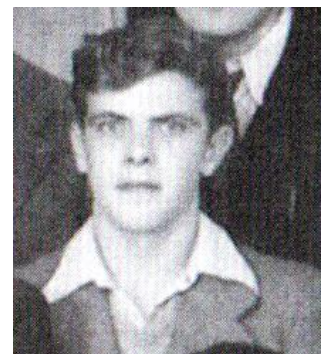
Zo was enig ramptoerisme de toenmalige collegeleerlingen niet vreemd. Als er een vliegtuig neerstortte, trokken veel leerlingen na

schooltijd er met de fiets op uit om te kijken wat er allemaal gaande was. Sommigen slaagden er zelfs in om sneller ter plekke te zijn dan de Duitsers en de politie. Een oud-leerling hielp zelfs piloten onderduiken voor de Duitse bezetter. En na de hevige gevechten in Geel gingen velen ook daar het slagveld verkennen op zoek naar achtergelaten wapens en munitie.

Hun verhalen zijn nu actueler en belangrijker dan ooit. Het leert ons wat oorlog echt is en wat te veel kinderen ook vandaag nog moeten doormaken. Maar het stelt ook vragen bij onze huidige houding tegenover al dat geweld in de huidige wereld.

Een van de getuigen was dokter Jos Keersmaekers die later zijn praktijk op de Markt had. Hij was 11 jaar toen de oorlog uitbrak en 15 jaar bij de bevrijding.

Zijn verhaal is in die mate ook bijzonder omdat zijn vader op 21 juli 1944 als verzetsman door de Duitsers opgepakt werd, naar een concentratiekamp vervoerd en niet meer is teruggekomen.

Jos Keersmaekers, toen hij 18 jaar was

De kinderen van dokter Keersmaekers hebben nooit geweten dat hun vader voor dit boek op 15 februari en 12 maart 2010 geïnterviewd is geweest en vinden het nu geweldig leuk om dat nog te ontdekken.

Joepie! 't Is oorlog!

Het Sint-Jan Berchmanscollege tijdens de Tweede Wereldoorlog,
door de leerkrachten Steven Gorts en Carl Rijmen

De bronnen voor dit boek bestaan in de eerste plaats uit de talrijke interviews van de leerlingen die tijdens die oorlog les kregen in het college van Mol.

Wie waren die getuigen uit onze wijk in dat boek?

Onderwijzer Emile Van Ballaer, Frans Hermans en Rik Van Hemel, allen uit de Nieuwstraat en Jean Vandenberg, de zoon van Frans uit de Veldstraat (nu Martelarenstraat),

Deze vier personen hebben hun oorlogsverhaal al verteld in onze brochures Zo leefde Ginderbroek in de Tweede Wereldoorlog.

Van wie hebben we nog niets gepubliceerd in onze brochures?

Van dokter Jozef (Jos) Keersmaekers (1929-2017).

In de oorlog woonde Jos Keersmaekers bij zijn ouders, samen met zijn broer en zusters, in Nieuwstraat nr. 1. Later bouwde de dokter schuin tegenover zijn ouderlijke woning op de Markt, nr. 74.

Zijn ouderlijke woning werd beginjaren 2000 afgebroken om plaats te maken voor het Martelarenpleintje.

Omstreeks 1935

Een statiefoto van de familie Keersmaekers: Vader Louis Keersmaekers, moeder Mathilde Huysmans, de vier meisjes: Jeanne, Mia, Elisabeth en Julia, en de twee jongens: Jos, tijdens zijn Eerste Communie met zijn matrozenpakje aan, en Herman.

De familie van Louis Keersmaekers woonde op de hoek van de Nieuwstraat en de toenmalige Veldstraat, of de Steenweg naar Milledgem, de huidige Martelarenstraat.

Deze foto toont de Nieuwstraat in de jaren dertig, met weinig of geen verkeer, of welgeteld een personenwagen en twee fietsen. De Nieuwstraat is volledig gekasseid met links de tramlijn en rechts het begin van de huidige Martelarenstraat.

Links bevindt zich de woning van de gezusters Van Gestel, de eigenaars van de windmolen Peerdskerkhof. Dan had je de herberg van Fieneke Tap, de bijnaam van Josephine Vangenechten (°1890). Zij was getrouwd met vis- en groenteboer Louis Ooms of Potteke Mus in de volksmond.

(De geschiedenis van deze woning vind je in *Ter herberge van Zo leefde Ginderbroek* nr. 24 a, p. 16 – 19.)

De woning van Louis Keersmaekers werd in 1928 gebouwd. Bij het graven van de fundamenten, werden merkwaardige vondsten ontdekt, o.a. ellenlange dakpannen, een zwaar hoefijzer in grof gesmede ijzer, een O.L. Vrouw in bas-reliëf en een grote en een kleine drinkpot met ruwe gezichten, de zogenaamde 'baardmannen' uit de streek van Raren.

Na de oorlog werd het een woonhuis en daarna achtereenvolgens Viswinkel 't Kreeftje, Charcuterie Het Gouden Kalf en als laatste een Pizzatalia, toen de gevel zelfs in de kleuren van Italië werd geschilderd.

Rond 2000 werd de woning onteigend en afgebroken voor de verbreding en de herinrichting van het kruispunt en in een overblijvend deel ervan werd in 2004 het Martelarenpleintje aangelegd.

De woning naast Louis Keersmaekers is die van Staf Schaevers (°1892). Hij was fietsenmaker van beroep, maar vooral iemand die toen 'wereldwijd' bekend was door zijn taxi.

Zijn vader heette Louis en velen met die voornaam gingen vroeger door het leven als de Witte, vandaar zijn naam van Staf van de Witte.

Op de foto staat Staf Schaevers naast zijn taxi voor zijn café klaar om te vertrekken.

Staf was tevens de chauffeur van 'de mannen van het dorp' in bijzondere en soms geheimzinnige omstandigheden. Hij moest geregeld 'chic' volk en notabelen van het dorp naar Brussel en andere steden brengen. Ook jonge mannen die bij gelegenheid de bloemetjes eens wilden buiten zetten, belden Staf op. Ze wisten dat Staf van die reises een biechtgeheim maakte.

Als er vervoer nodig was, zoals bij geboorten, ziekten, trouwpartijen, dan kwam Stafke met zijn automobiel op de proppen.

Hij was fietsenmaker van beroep en hij hield zich erg bezig met de coureurs van de 'Bristol'. Staf was bevriend met Firma Huysmans, de groothandelaar van fietsen Bristol op de Markt. Bekende renners van toen, zoals pisterenners Loncke van Overpelt en Karel Kaers, stapten bij hem geregeld binnen.

Over Stafke van de Witte zou naar het schijnt wel een apart hoofdstuk te schrijven zijn. Ja, Staf was zo wat een pallieter, een bon vivant.

De oorlogsjaren

Toen het verzet in 1943 en 1944 tot een hoogtepunt groeide, stelde de Duitse bezetter alles in het werk om de weerstanders op te sporen en gevangen te nemen.

Er was in onze gemeente een razzia op 8 maart 1944 en een op 21 juli 1944. Op de avond en nacht van 21 juli werden een twintigtal leden van de verzetsorganisatie B.N.B. opgepakt.

Een van hen was Louis Keersmaekers uit de Nieuwstraat.

Hij was in 1886 in Veerle geboren, maar woonde na zijn huwelijk met Mathilde Huysmans uit Mol op de hoek van de Nieuwstraat en de Veldstraat (later de Martelarenstraat genoemd)

Ze hadden er kledingwinkel en Louis leurde met allerlei stoffen.

Louis Keersmaekers was werkend lid van Geheim Leger. Volgens het dossier werd hij als weerstander op 1 november 1943 bij het Kempisch Legioen aangeworven en op 1 maart 1944 in de rangen van het Geheime Leger opgenomen.

In de nacht van 20 op 21 juli 1944 werd hij, in de volksmond Lowieke van het Comiteit (hulporganisatie in de Eerste Wereldoorlog), door de Gestapo gearresteerd. Hij werd meteen naar de Begijnenstraat in Antwerpen gevoerd en enkele weken later naar het concentratiekamp Buchenwald gebracht waar hij op 17 januari 1945 van ontbering is overleden.

Het overlijdensprentje
van Louis Keersmaekers

Het oorlogsverhaal, verteld door dokter Jos Keersmaekers (1929-2017)

Op 10 mei 1940 brak de Tweede Wereldoorlog uit. De meeste mensen uit onze streken gingen vluchten. Franse tanks stonden het Belgisch leger bij, maar namen ook al vlug de aftocht.

Wij, de vier kinderen, en onze ouders, Louis Keersmaekers en Mathilde Huysmans, waren op zondagmorgen 13 mei 1940, met de fiets naar Millegem gevlucht, waar Frans Moors, een kennis van ons, woonde (nu recht tegenover Studio Galaxy). We hebben daar geslapen en zijn de volgende dag vertrokken. We reden naar Sas VII om daar de vaart over te steken in de hoop zo naar Antwerpen te rijden. We waren bijna aan het sas toen er op de Kastelsebaan plots tanks verschenen. Het waren grote tanks en ze daverden recht op ons af. Eerst dachten we dat het Duitsers waren. Wat hadden we toen schrik. We smeten onze fietsen in de kant, zetten het op een lopen en verstopten ons in een gracht. Toen ze voorbijreden, zagen we Franse vlaggetjes achterop de tanks. De Belgen hadden dan wel de bruggen laten springen, maar blijkbaar hadden de Fransen de hele nacht hard gewerkt om de brug over Sas VII te herstellen. Dat was het gehamer geweest dat we tot in Millegem hadden gehoord. De schok van de Franse tanks was voor ons reden genoeg om naar Frans Moors terug te keren.

We probeerden op 14 mei opnieuw via Sas VII naar Antwerpen te vluchten. Dit keer ontmoetten we geen tanks meer. Die waren al weer weg. Maar toen we opnieuw in de buurt van Sas VII kwamen, hoorden we nabij de brug geweerschoten.

'Nu zijn ze aan het vechten aan het sas. We kunnen er niet meer over', dachten we onmiddellijk. We zijn maar opnieuw van de schrik naar de boer teruggedaan. Die dinsdagnamiddag zagen we de eerste Duitsers. We waren toen op 't Stokt. De Duitser die op een moto kwam aangereden, vroeg de weg aan een aantal mensen in de buurt.

Jos in 1941 bij zijn Plechtige Communie, samen met zijn broertje Herman, die zijn Eerste Communie deed.

Het schooljaar 1940-41 zou het eerste volledige schooljaar worden in door de Duitsers bezet België. Zoals het de gewoonte was, kwamen de meeste leerlingen te voet of met de fiets naar school.

Ik ben in september 1940 begonnen in 7A. Voordien zat ik in de gemeenteschool. Daar had ik mijn kameraden. Eigenlijk ging ik niet graag naar het college. Wij vonden die van het college maar flauwe mannetjes. Maar daarin kwam snel verandering. Vanaf de eerste schooldag reden we 's avonds na de lessen met de fiets, onder begeleiding van een priester-leraar naar het kleine Congovaartje van Sas VI. We gingen er zwemmen. Vanaf dat moment was ik met mijn lot verzoend. Dit was voor mij een paradijs. Wit zand en kristalhelder water, waar je zonnebaarsjes kon zien zwemmen. In het midden was het water zeer diep. Het was schitterend gelegen, helemaal omgeven door dennenbossen. Ik heb er door heel mijn jeugd van genoten en niet enkel onder toezicht van een surveillant. Meer nog genoot ik er in de vakantie en op vrije dagen. Naast zwemmen ging ik er ook vissen, roeien, in de bomen klimmen en naar vogels zoeken.

Op het Congovaartje

Een enkele keer heb ik samen met kameraden in een tent gekampeerd. De omgeving behoorde tot het koningsdomein en E.H. Vanderelst, een leraar aan het college, was betrokken bij het beheer van dit domein. Als we een halfuurtje in het water waren, moesten we op een fluitsignaal eruit. Dan aankleden en in groep, samen met de leraar, naar huis. Nadat wij vertrokken waren, gingen de professoren zwemmen, allemaal eerwaarde heren. Een keer hebben we, een paar kameraden, hen vanuit het riet gespioneerd. We hadden voor een platte band van onze fiets gezorgd en dus konden wij niet met de groep mee. En plezier dat die mannen hadden. Ze doken, meestal plat op hun buik in het water en het water spatte langs alle kanten. Ze droegen een zeer deftig zwempak tot over de schouders. Ik heb in dit verband nog een verhaal uit de tweede hand. Op een keer kwam een kameraad aan de zwemplaats toe en zag een man zwemmen in het midden van het vaartje.

En zoals het de gewoonte was, vroeg hij hem: 'Is 'r goed in?' Als bevestiging kreeg onze vriend als antwoord: 'Tien bladzijden!' De zwemmer was niemand minder dan E.H. Vanderelst, het Sjoeke. De leerling had hem niet herkend, omdat de professor zijn toga niet aanhad.

De Duitse aanwezigheid liet zich echter direct voelen in het dagelijkse leven. Nogal wat regimenten werden in de omgeving gebivakkeerd en sloegen vaak een kamer aan.

Nooit heeft een Duitser in ons bed geslapen. Ze zijn het dikwijls komen vragen, een officier met een politieagent. Mijn moeder haalde altijd de familiefoto boven: vader, moeder, vier dochters en twee zonen. Aan ons huis waren maar drie slaapkamers en zodoende hebben we ze kunnen afhouden. Ons moeder heeft er echter niet bij gezegd dat er al twee van mijn zusters getrouwd waren en het huis uit waren.

Al op 1 september 1940 hadden de Duitsers een verordening uitgevaardigd om onvriendelijke Duitse passages van de Eerste Wereldoorlog uit de handboeken te verwijderen.

Er was censuur op de schoolboeken, o.a. in het vak Nederlands. We hadden een handboek en moesten van de professoren bepaalde pagina's dicht plakken. We moesten wel, anders zouden de Duitsers de professor misschien wel meenemen, als ze bij een controle het tegenovergestelde bemerkten. Zo moesten we een passage van Ernest Claes Op patrouille en een stuk over een ambulance te leper dicht plakken. Dat laatste fragment ging over een 'goede' Duitser: hij was de oorlog moe. Hij was gekwetst en lag in leper in een ambulance.

Ten slotte herinner ik me nog een stuk over Vadertje Musset die in een krijgsgevangenkamp zat. Dit werk was eveneens verboden literatuur.

Als er tijdens de oorlog één algemeen aspect was dat bijna elke Belg in min of meerdere mate heeft getroffen, dan moet het wel de schaarste aan levensmiddelen geweest zijn. Het antwoord hierop bestond uit het rantsoeneren. Uren aanschuiven in lange rijen voor een beetje voedsel.

Na het eerste oorlogsjaar, toen de voorraad die wij op voorhand gehamsterd hadden, op was, heb ik éénmaal wit brood gezien. We kregen toen in het college elk één witte 'pistolet', van een of andere hulporganisatie uit Amerika. Ik heb er niet van gegeten. Ik heb er deeg van gemaakt om te gaan vissen. Toen redeneerde ik dat de vissen die ook liever lustten dan wat anders. Ik weet echter niet meer of ik er iets mee gevangen heb.

De leerlingen van het college deelden zich op in twee groepen: de jongens van Mol-Centrum en die van buiten Mol-Centrum. Of die van 'den binnen' en die van 'den buiten'. Maar het was al te goed geweten dat de 'mannen van den buiten' niet naar de mis gingen, want zij konden de handtekening van de pastoor namaken of de stempel 'pikken'.

Eenmaal heeft directeur E.H. Jan Verbist aan mijn oor getrokken, die hij daarbij nog een beetje omwring. Ik moet toen 11-12 jaar geweest zijn. Maar ik kan er niet kwaad op zijn, want ik had tijdens de mis het evangelieboek van het kleine houten onderstel laten afschuiven, zodat het voor zijn voeten op de grond was gevallen. Het was een zuiver ongeluk. Toen had ik schrik voor wat er komen ging. Ze noemden hem niet voor niets 'Kwaai Janneke'...

Na de mis van 7 uur gingen wij, de twee misdienaars, voor de celebrant uit, naar de sacristie in de gang die aan de kapel paalde. Die rook dikwijls naar gebraden spek. Dan kwam het water je in de mond staan. Vóór de mis was iedereen immers nuchter. Pas na de mis ging iedereen ontbijten. De refter van de priesters was toen dicht bij de sacristie gelegen.

Marcel en Armand Broeckx kwamen van Postel. Ze kwamen alle dagen met de fiets. Het gebeurde dat de sneeuw zo dik lag, dat de mannen van Mol niet naar school kwamen. Maar Marcel en Armand kwamen. In de winter reden ze met de fiets tot in Retie en daar paktten ze dan de tram.

Het college beheerste het leven in zijn totaliteit. Niet alleen moesten de leerlingen vaak op school zijn, naast de lessen en de studie waren zij ook verplicht aanwezig te zijn voor de misvieringen, het lof en op allerlei hoogdagen. De leerlingen dienden zich volgens de regels netjes te gedragen. Plaatsen die buiten de controle van de priesters vielen, mochten door de leerlingen niet betreden worden. Het college waakte er over dat elke leerling zich in de school, maar ook buiten de school, netjes gedroeg. Om dit te kunnen verzekeren, controleerden de 'professoren', hun leerlingen overal en altijd.

Frans Verbruggen en ik werden acht dagen uit het college gesmeten. We moesten om 7 uur 's morgens naar de mis. Er werd gebeld en dan gingen we vervolgens in een rij naar de kapel. Die keer hoorde ik onderweg de bel al. Ik liep nog, maar was net te laat om in de rij te gaan staan. Ik was toen 15 jaar en ik moest van 'den Dog' als straf vooraan op de communiebank op mijn knieën gaan zitten. Ik moest dus als een 'grote' tussen de 'mannetjes' gaan zitten. Ik was dat echter niet van plan en zei: 'Dat doe ik niet'. Hij gaf mij 'een peer' op mijn oor. Ik heb er nog acht dagen last van gehad. Hij sleurde mij naar voren.

Op een van de volgende dagen stonden wij 's morgens in de rij. De perfect stond voor de formatie. Hij liet de hele groep vervolgens weten: 'Deze drie hebben het aan gedurfd weerspanning te zijn.' Dat was het begin van een heel betoog, dat besloten werd met de eis dat we onze straf bij de directeur mochten gaan halen.

Het verdict: 'Acht dagen buiten.'

Toen hadden de Duitsers mijn vader al meegenomen en ik zat er juist niks mee in om die acht dagen buiten te liggen. Mijn moeder trok het zich het evenmin aan, toen ze besepte wat er was gebeurd. (Frans Verbruggen heeft eens gezegd: 'Ik denk niet dat ze het thuis ooit geweten hebben. Ik vertrok zogezegd elke dag naar school en ging dan ergens in een weide liggen.')

Voor ik in het college zat, behoorde ik bij de turners. Toen ik er zat, was dat gedaan. Ik mocht er niet meer bij. In het college waren de

leerkrachten niet al te vriendelijk of tegemoetkomend voor mij, omdat ik uit de gemeenteschool kwam. Dit gold ook voor andere jongens die uit gemeentescholen kwamen. Mij pakten ze op mijn turnles, andere jongens op het voetbal. Als je bij het voetbal was, moest je daarmee stoppen. Je mocht nergens anders bij zijn dan bij de bewegingen die onder de controle vielen van het college. Ik was daar kwaad om.

Er was constant controle. Ook de cinema was verboden toegang.

De avonturenfilms over zeerovers en cowboys zagen wij (voor mijn collegetijd) in cinemazaal Flora, maar vooral in de Roxy.

De Roxy werd later Zaal Eden en is nu Bowling Eden.

Er waren ook filmvoorstellingen in het college. Er waren tussen beide een paar verschillen.

In het college hadden ze maar één projector en als er een deel van de film af was, moest die eerst terug opgerold worden alvorens de volgende rol kon beginnen. Tussenin was er dan een pauze met muziek die duchtig meegezongen werd.

Het entreegeld in het college bedroeg 1,5 fr. tegenover 1 fr. in de Roxy, maar dan moest je op de eerste rij gaan zitten, voor de eerste pilaar. Vanzelfsprekend zaten wij altijd voor de eerste pilaar.

In de films in het college speelden bij mijn weten geen actrices mee, wat in de Roxy wel het geval was.

Ik herinner mij in verband hiermee een grappig voorval. In een film trad er een danseres op met ontblote buik. Een kameraad, een paar jaar ouder dan ik, zat naast me en had over die dame de volgende opmerking: 'Het is begot een vent!' Want hij had gezien dat ze een navel had en was overtuigd dat enkel mannen met dit sieraad gezegend waren. Hij vond dat hij voor zijn inkomgeld beetgenomen was. Mijn vriend was nochtans geen snul, maar bij de eersten van de klas. Hij is een gerespecteerde onderwijzer geworden. Hij had zijn moeder vroeg verloren en had geen zussen. Zo kon hij ook niet vergelijken.

*Dit voorval toont alleen maar aan hoe onnozel wij in het algemeen waren. Wij wisten om zo te zeggen maar pas wie St.-Nikolaas was. Hoe zouden wij weten vanwaar de kindjes kwamen? We zaten in VI^{de} Latijn en op een keer legde E.H. Vandamme uit in zeer trage bewoordingen waar wij wel iets bij vermoeden maar het toch niet zeker wisten. Dat was maar goed ook, want het einde van zijn be-
toog was het volgende: 'Diegenen die het niet begrepen hebben, voor hen is het al te laat.' En daarmee dachten wij dat die al verdor-
ven waren.*

Meestal zagen wij films met cowboys, zeerovers, Charlie Chaplin, Stan Laurel en Oliver Hardy (de Dikke en de Dunne) en nog het liefst de onvergetelijke Tarzan met Johnny Weissmuller.

Toen De Witte uitkwam in de Flora, had die film zodanig succes dat de inkomprijs verhoogd werd tot 7 fr. en die hebben wij tot onze grootste spijt niet mogen gaan zien. Het was te duur.

*Ik ben in mijn collegetijd maar een keer naar de cinema geweest. Ik denk dat het Havendorp was. Ik had mij vermomd met een pet, maar toch riep er iemand toen ik binnenging: 'Hé Kes!' Dat was mijn bijnaam. Gelukkig was hij geen verklikker, want anders was ik voor-
goed buitengevlogen.*

Vele leerlingen werden om uiteenlopende redenen uit de school ge-
gooid. Vooral een wafelbak in de Huishoudschool had zware gevol-
gen voor enkele aanwezige leerlingen van het college.

'Meiskes' uit de Huishoudschool hadden eens wafels gebakken. Een paar jongens van het college waren ernaartoe gegaan. De ene of de andere was dat vervolgens gaan verklikken. De schuldigen moesten bij de directeur komen. Ze werden een voor een uit de klas gehaald. Het leek wel of de Gestapo in actie was geschoten. Ze vlogen voorgoed uit het college. Die jongens zijn de drie laatste maanden van het schooljaar naar het college van Geel gereden om daar hun humaniora af te maken.

Weet je wat het mooiste van de zaak was? De zoon van de sigaren- en sigarettenwinkel, een echte 'meskeszot', die ook bij de wafelbak aanwezig was geweest, werd niet gestraft. Want bij zijn mama gingen de leerkrachten immers hun sigaren en sigaretten kopen.

Een van de eerste dagen van het nieuwe schooljaar dat we naar school gingen, mochten we gaan zwemmen nabij Sas VI.

E.H. Van Elst, de broer van conservator van het Koninklijk Domein, die we 'Vic Tomat' noemden, vergezelde ons. Ik vergeet nooit hoe schoon het daar was. Als je in een boom kroop, zag je op vier meter diepte de bodem van het water. Het was geweldig diep, maar proper. Je kon er zelfs van het zachte water drinken. Hier heb ik van de 'post' geduikeld en gezwommen naar lieve lust. Vanaf toen ging ik akkoord met het college. We gingen zwemmen na school, na vijf uur. We reden allemaal met de fiets naar ginder en zagen zwart van het stof als we aankwamen. Na de terugrit kwamen we zwart in Mol weer aan.

Onze kinderspelen waren in de oorlog natuurlijk geïnspireerd door de oorlogsomstandigheden en de Vlaamse ridderverhalen zoals de Guldensporenslag in de Witte van Zichem.

Wij waren de 'bende van vijf': Jan, Theo, Mol, François en ik. We waren verzot op wapens. We leerden in de Gewijde Geschiedenis over David die met zijn slinger de reus Goliath velde. We zagen in de cinema Errol Flynn die met een sabel dwars in zijn mond, naar het schip van de zeerovers zwom en dit met zijn kompanen na een felle strijd met sabel en pistool veroverde.

De leider van de jeugdbeweging schreeuwde: 'Tot strijd!' En wij: 'Bereid!' Dit tot driemaal toe. We speelden het schildenspel op de speelplaats van het college. We schermde met houten sabels. We schoten met een proppengeweer, een klapperbuis uit vlierhout, met katapult, met pijl en boog. We hadden allemaal een zakmes waarmee we elzenhout sneden om een fluitje te maken, eiken bogen sneden. Nooit om te vechten.

We hadden tijdens de bezetting de Duitsers zien stormlopen, gaan liggen, verder lopen, opnieuw gaan liggen en lopen, en hen zien scherpschieten op de schietbaan in de bossen.

Het was geen wonder dat we van wapens hielden. Wij hebben zelf een jachtgeweer gemaakt waarvan de loop een stuk van een ijzeren gasleiding was en waarmee we echte cartouches met hagel afvuurden. De munitie 'leenden' we van de vader van François die in zijn vrije tijd jager was.

Op 6 maart 1942 waren de bezetters in ons land al overgegaan tot de invoering van de verplichte tewerkstelling van alle mannen van 18 tot 50 jaar, meestal naar Duitsland. Die verordening zorgde voor veel spanning en de Duitsers stuurden de Feldgendarmerie eropuit om werkweigeraars op te sporen.

Een kind van mijn zus werd begraven in Houthalen. We waren met de trein ernaartoe gereden om ons medeleven te betuigen. Toen we terugkeerden, stapte de Gestapo op de trein. Ik was nogal groot en een van de agenten stopte bij mij en vroeg naar mijn pas. Gelukkig had ik die bij me waarop stond dat ik te jong was voor de verplichte tewerkstelling. Die kerel heeft me nogal bekeken.

Op 25 oktober 1943 kreeg directeur Casteels het gevreesde bericht van burgemeester Pol Lammers dat zijn school, zowel Humaniora als de Voorbereidende Afdeling op 1 december voor 8 uur volledig moest ontruimd zijn.

De eerste Duitse officieren die ik op school zag, arriveerden toen we op de koer in rijen stonden opgesteld. Ze stapten naar onze leerkrachten toe. Een van hen was 'Den Dog', die ons Duits gaf. Hij viel lelijk uit tegen de officieren.

‘Mit macht und Gewalt kann men alles bekommen!’ hoor ik hem nog roepen en we vreesden al het ergste. ‘Subiet pakken ze hem nog mee.’ We hoorden hem van ver roepen. Maar ‘Den Dog’ zijn getier ten spijt, trokken de Duitse officieren toch de school in om de gebouwen te verkennen. Ik geloof dat we nog diezelfde week werden geëvacueerd en dat de leerkrachten ons daarom hadden opgesteld. Het was min of meer om indruk te maken, denk ik.

Die avond is een trein met Duitse soldaten in het station aangekomen. In de Sint-Jan Berchmansstraat was een haag die de tuin van het college afbakende. Die Duitsers hadden er waarschijnlijk een lange rit op zitten en moesten allen per se naar de wc. Ze zetten zich dan ook allemaal zonder veel schroom met de broek op de enkels achter die haag. De geur die verspreid werd, rook zeer speciaal. Waarschijnlijk door het zure brood dat ze te eten kregen. Maar dit heb ik van horen vertellen.

In de kapel van het college zie je vooraan het neo-romaanse altaar van 1890 staan, dat in 1930 door de abdij van Postel aan het college werd geschonken. Pas twee dagen na de inkwartieringen van de Duitse soldaten kon het altaar met een stootkar opgehaald worden en weggebracht naar de technische school in de Guido Gezellestaat, waar het in de kolenkelder opgeborgen werd.

Achteraf moesten we nog een keertje met de stootkar terug naar de school om het altaar te gaan halen. We waren met zes. Er stond buiten een schildwacht. John Wijnen, later priester geworden, sprak hem toe in het Duits: 'Wir kommen das Altar holen.' We mochten door. Er was een jongen bij ons gekomen die op de straat aan het spelen was. Hij moet gedacht hebben: 'Ik ga ook mee.' maar die soldaat had dat gezien en zei: 'Abhauen!' Hij moest weg. Wij mochten binnen met onze kar. We laadden het altaar op de kar en reden ermee naar het klooster, denk ik.

Met de evacuatie van de school moest de directie op zoek naar andere lokalen waar men les kon geven: in de bewaarschool van de Rozenberg, in de zaal Goudbloem in de Voogdijstraat, in de lokalen van de muziekschool, in de vakschool in de Guido Gezellestraat, in de houtmagazijnen van Vanderhoydonck in de Veldstraat (nu Martelarenstraat), in de zaal De Eendracht van de harmonie op het Laar en zo meer.

Omdat de vakschool te dicht bij het station lag, werd het voor ons in het college te gevaarlijk om er nog lessen te volgen. Men vreesde dat de Engelsen het station zouden bombarderen. Daarom verhuisden we naar het houtmagazijn Vanderhoydonck.

De schaarste aan voedingsmiddelen en andere dingen betekende niet alleen dat de leerlingen het met minder moesten stellen, maar ook dat ze thuis nodig waren om een handje toe te steken.

Mijn vader heeft gans de oorlog hard gewerkt en ervoor gezorgd dat wij voldoende te eten hadden. Hij had een moestuin, twee varkens en een akker halverwege Meerhout. Nadat mijn vader door de Gestapo was weggevoerd naar een concentratiekamp in Duitsland, stond ik als oudste zoon voor al het werk. Enkele keren heb ik de prefect gevraagd om uit de studie te mogen blijven om het werk ge-

daan te krijgen: de varkensstal uitmesten, op het veld werken, met graan naar de watermolen in Meerhout rijden of naar de 'vuurmolen' (dieselmolen) bij Sus Caeyers in Achterbos op de hoek van de Postelarenweg en De Rooy.

Terwijl het college er het beste van probeerde te maken, bleven de Duitsers in het college komen en gaan. De Duitse soldaten oefenden op een weide, die van Jaakske, gelegen aan de kapel van de Martelarenstraat, toen Veldstraat.

Het was een uitgestrekte weide die niet was afgepaald en de Duitsers hadden er vier diepe kuilen gegraven om er hun kanonnen in onder te brengen.

De soldaten marcheerden in het gelid en zingend van het college tot aan de weide, slechts een paar honderd meter ervandaan o.a. Den wir fahren gegen Engeland. Achter hen stapten de straatbengels en soms de straathonden mee, de laatste al blaffend. De Duitsers moesten ons huis op de hoek van de Martelarenstraat en de Nieuwstraat telkens passeren. Op een keer begon onze vader luidkeels mee te 'zingen'. De Duitsers hebben niet gereageerd, maar onze buurman, 'Staf van de Witte', riep over het muurtje: 'Jos, het varken hoort zijn kameraden!'

Hun schietoefeningen voerden ze uit in de bossen aan de huidige technische school en bij het nieuwe kerkhof. Daar bevonden zich ook hun voorraden benzine en misschien zelfs hun munitie. Dat was allemaal ingegraven. Een andere schietbaan bevond zich in Achterbos op de hoek van de Sint-Apolloniaalaan en De Rooy. Ze oefenden er het vuren op 100 meter. Als je nabij het doel stond, kon je eerst de kogel horen fluiten en inslaan en pas daarna klonk het schot. Nabij het doel zaten er dan een of twee Duitsers in een loopgraaf om de resultaten van de schoten door te geven. Als de schutter miste, riepen ze: 'Fehler!' en dan moest de schutter als straf een aantal keren pompen. Elke schutter moest ook zijn eigen hulzen oprapen.

De strafcompagnie bestond uit soldaten die iets mispeuterd hadden. Die jongens kwamen ons huis voorbij op houten klompen en droegen een ransel. Er werd verteld dat die vol stak met kasseien. Zij waren niet te benijden.

's Nachts marcheerde er steeds een Duitse patrouille om na te gaan of de avondklok werd gerespecteerd. Niemand mocht 's avonds buiten komen, behalve zij die de toelating hadden. Je hoorde ze komen in de stilte van de nacht. Je hoorde hun bespijkerde laarzen op de kasseien krassen: krets... krets... krets...

Op een zekere nacht kwamen ze weer aangekrast krets... krets... krets... en toen viel alles ineens stil. Mijn zus was er blijkbaar in geslaagd om hun aandacht te trekken. We hadden boven immers een metalen geëmailleerde nachtemmer met een deksel. Mijn zus had in het donker wat onhandig dit deksel teruggeplaatst met een kabaal als van een paar cimbaalslagen van de fanfare die de nachtelijke stilte doorbrak. Hiervan waren de Duitsers blijkbaar verschoten. Waarschijnlijk stonden ze daar zenuwachtig in de duisternis te staren om de oorzaak van het lawaai te achterhalen. Maar na een goede halve minuut waren ze blijkbaar er weer gerust in, want we hoorden opnieuw het vertrouwde 'kretsende' geluid op de weg: krets...krets...krets... We konden dus gerust verder slapen.

Een andere keer liep het echter verkeerd af. In Ginderbuiten zou een nachtelijke schildwacht een man hebben doodgeschoten. Het was een mijnwerker die tegen de morgen naar het station ging om met de trein naar een Limburgse mijn te gaan werken. Hij had een 'Schein' om 's nachts op straat te zijn, maar hij was echter potdoof. De Duitser zou nog 'Halt' geroepen hebben. Maar de man kon het niet horen en dat werd zijn ongeluk.

Op een zekere dag stond in de Molenstraat een colonne vrachtwagens geparkeerd. Een schildwacht beende heen en weer. De vrachtwagens kwamen van het Russische front. De soldaten kwamen hier uitrusten. Het waren allemaal kleine camions die met een dekzeil waren overspannen. Hun laadbakken lagen vol met kogels. Die moesten we natuurlijk hebben. Vooral omdat het van die grote

kogels waren voor lichte FLAK. Er lagen ook Russische munitietrommels bij. Wij hebben wel wat van dat oorlogsmateriaal kunnen buitmaken, o.a. enkele van die trommels. Wij verborgen de munitie in de grond, in een konijnenpijp. We demonteerden de kogels, staken het poeder aan, sloegen de capsule of het slaghoedje af met een els van de schoenmaker Hermans, de vader van een kameraad. Dat gaf telkens een mooie knal. Eenmaal kwam het slaghoedje in de knie van een kameraad terecht en toen was de pret gedaan. We waren steeds met vijven bij dit soort avonturen.

De bosklassen begonnen op 6 mei 1944. Een omzendbrief had meegedeeld: De directie moet op zoek gaan, voor zeer korte perioden en voor kleine groepen, naar lokalen om les te geven, die omwille van hun ligging voldoende veilig zijn.

De leerlingen moesten zich op afgesproken plaatsen verzamelen om zich vervolgens in groep naar plaatsen te begeven in de bossen van Sas VI, bij 'Zwette Sofie' op de Speelpleinen of naar het Speelhof tegenover de Gemeenschapsinstelling De Kempen, campus De Hutten, vroeger het 'nieuw' gesticht genoemd.

De dagen dat er geen school was, moesten we tijdens de normale schooluren thuis binnen blijven om te studeren. Ook om acht uur moesten we thuis zijn. De prefect en E.H. Leysen deden tweemaal per dag hun ronde op de fiets om dit te controleren. Hierover hadden de leerlingen van de gemeenteschool en hun sympathisanten het volgende liedje over gemaakt:

*'Ster van Rio, 'den Dog' en de 'Cacao,
Die reden per velo naar Chicago.*

In de bossen kregen we in de voormiddag les in een natuurlijke amfitheater. De professor stond in het midden en tekende de stelling van meetkunde met een stok in het zand. Het leek wel of we les kregen zoals in de tijd van Plato. Om de twee dagen was het bos school. We kwamen in Achterbos samen om ons dan in rij, al zin-

gend, naar Sas VI te begeven. In de namiddag mochten we dan altijd zwemmen of spelen.

Ook nu weer was E.H. Leysen, de 'Cacao', van de partij om de spelletjes met hand en tand uit te leggen en zich met hart en ziel in de spelen te gooien.

Sommige van onze spelen stonden in het teken van het tijdsgebeuren. Zo speelden we ook wel eens 'Gestapo en Weerstand'. Sommigen waren Engelse piloten en anderen verbindingsofficieren. We slopen dan door het bos. We moesten die piloten opzoeken om zo gezegd berichten door te geven. De jongens die de rol van de Gestapo op zich hadden genomen, vielen ons aan. We hebben er eens zo ene van de Gestapo ferm afgeslagen. Met armbanden werd duidelijk gemaakt welke rol je vertolkte. Er werd op voorhand niet gezegd wie welk personage zou spelen. Ik was een van de spionnen. Het spel werd georganiseerd door de priesters. Dergelijke spelen kregen we natuurlijk niet alle dagen. De spelen, het sporten en het zwemmen werden afgewisseld. Een ander spel dat we speelden en dat ik me nog herinner was het vlaggenspel.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het waarschijnlijk de luchtoorlog die bij de leerlingen het meeste impact had op hun dagelijkse leven. Niet alleen werden de leerlingen direct door die oorlog geconfronteerd, zij werden er ook door gefascineerd. De luchtoorlog was voor hen een levensecht drama.

Vanaf 1943 trokken geregeld vloten geallieerde bommenwerpers over onze regio om doelen in Duitsland te bombarderen.

We waren goede kenners van de vliegtuigtypen: Spitfires, Tyfoons, Mustangs, Mosquito's, Lancasters, Mitchels, Lightnings... geen was ons vreemd.

Nabij Sas VI bevond zich een grote open plek in het bos. Hier kwamen we 's avonds bijeen. Als al die jongens daar samen troepten, was dat heel wat volk. Op een morgen kwamen we op die open plek weer samen en zagen dat er vijf à zes bomkraters van elk een me-

ter of zeven diep waren geslagen. Die bevonden zich net op de plaatsen waar we de vorige avonden altijd samenkwamen. We waren uit Mol gaan lopen om daar diep in de bossen veilig te zitten. Maar als die bommenwerper in de late namiddag was overgekomen, waren we allemaal dood geweest.

Op klaarlichte dag ontspan zich boven Mol een luchtgevecht. Duitse jachtvliegtuigen cirkelden om het getroffen toestel als roofdieren om hun prooi. Het geknal van de Duitse en Amerikaanse mitrailleurs was vanop de grond duidelijk hoorbaar.

Toen zagen we hoe de Amerikaanse soldaten een voor een het getroffen vliegtuig verlieten. We telden de ontplooide parachutes en kwamen tot tien. Een paar landden hier in het veld. Een was aan de Vijftien Kapelletjes neergekomen en een andere juist over de spoorwegovergang in Millegem. Een aantal kwamen neer bij Sas VI. Die wisten aan de Duitsers te ontsnappen. Net toen de parachutisten landden, arriveerden er juist een trein met Duitse matrozen in het station van Mol. Die moesten onmiddellijk de trein verlaten om mee de geallieerde vliegtuigbemanning op te sporen. Ik heb gezien hoe de Duitsers in een rij het veld overstaken. Ze wisten meer dan één ongelukkige op te pakken. Het waren Amerikanen. Ondertussen was ook de bommenwerper al brandend neergestort. Ik dacht eerst nog dat hij vlakbij zou neerkomen, maar uiteindelijk was hij neergestort nabij Sas VI een honderd meter in de richting van Geel achter de dijk van het kanaal. De rook die uit het gecrashte vliegtuig opsteeg, was tot in Mol duidelijk zichtbaar. De nieuwsgierigen uit Mol, waaronder ikzelf, zijn natuurlijk direct gaan kijken. Het was nog niet koud of we waren al daar.

Ook bij Sas III aan de Maat stortte in de nacht van 21 op 22 juni 1944 een bommenwerper neer, een Lancaster. We zijn naar de crashplaats gaan kijken. Het toestel lag in grote brokken verspreid over het terrein. Ik herinner me nog dat een wiel in een tuin van de Maat lag. We vonden een van de mitrailleurs en visten er de kogels uit. Die hebben we in onze reiszakken van de fiets geladen. We vervolgden onze plundertocht en vonden de romp van het toestel.

Daarin merkten we een camera op. Die zat met heel veel vijsjes vast. We probeerden de opnameapparatuur toch los te krijgen. We waren zo druk aan de camera aan het vijzen dat we niet gemerkt hadden dat politie ons had genaderd.

Opeens eiste hij: 'Uw Pas!' Het was een hulpagent die met een jachtgeweer was gewapend. Gelukkig kende ik hem goed, want hij was van Ginderbroek. We probeerden ons eruit te praten. Maar de tang, die ik bij me had, heb ik moeten afgeven. De agent was alleen verantwoordelijk voor de hele crashsite. Hij stapte van het ene stuk naar het andere.

Met de zakken vol kogels, maar zonder tang, zijn we naar huis gefietst. Op elke brug stond een Duitse schildwacht. Hadden ze ons toen gepakt?!

Maar het gevaar leek enkele dagen later uit een andere hoek te komen. In de oorlog hadden we thuis maar één nijptang. Mijn vader moest die tang toch wel hebben en nu was ze weg. Er was geen ontkomen meer aan. Ik moest bekennen hoe ik die tang had verloren. Ik deed hem het verhaal. Maar allé, hij heeft er niet veel meer van gezegd. Misschien vond hij wel dat we ze verloren hadden met een goed doel voor ogen.

Tijdens een wandeling achter de Nete kwam een armada heel laag over. Het waren allemaal Dakota's en bommenwerpers met zwevers op sleeptouw. Diezelfde namiddag kwam er nog een eenzame Dakota terug. Hij vloog laag boven de huizen met een motor in brand. Hij draaide boven ons huis; Ik dacht nog: 'Jongens, spring er toch uit! Maar hij is in de bossen van Millegem gevallen. Hij was te laag om de bemanning nog de gelegenheid te geven te springen. Een beetje nadien zagen we hoe de Britten met een vrachtwagen de doden waren gaan oppikken. Het was triestig. Die dag was de Duitse FLAK enorm bedrijvig. Het was een hels geknal in het noorden van Mol.

17 september 1944, de Sint- Amandskerk van Geel - De bewoners van Geel, maar ook die van Mol, hoorden het aanzwellende gebrom van een eskadron vliegtuigen, een echt oorlogsspektakel.

De eerste zondag na de luchtlanding in Holland kwamen er een viertal Amerikaanse parachutisten in een jeep van Holland terug. Ze werden afgelost door grondtroepen. Zij kwamen bij ons binnen alsof ze een goedendag kwamen zeggen. Wat waren dat rijke heren in vergelijking met de Engelsen. Hun uniform, hun wapens: een dolk en een revolver zwaar kaliber, een karabijn, automatisch licht kaliber. Ik schat 7,65 mm met 15 patronen. En joviaal dat ze waren. Ze noemden mij Georges. Ik mocht hun geweer vasthouden, maar ik deed het verkeerd.

'Zo niet, Georges. Uw rechterelleboog niet laten hangen, maar horizontaal houden of anders schuift bij de terugslag het geweer over uw schouder weg, en soms tot in het gezicht.'

Sindsdien weet ik goed hoe ik een geweer moet vasthouden. Nog dikwijls zie ik op foto's mannen en vooral vrouwen die met een geweer poseren, maar het helemaal verkeerd vasthouden.

Als souvenir kreeg ik van hen een revolverkogel van 12 mm en een patroon uit hun automatisch geweer. Ik kreeg van de Amerikanen

ook een gebreid petje dat ze onder hun helm droegen en dat je tot over je oren kon trekken. Ik heb het nog lang gedragen, maar ik ben het kwijt geraakt toen ik rond 1950 met een kameraad naar de Ardennen fietste. Ik legde het petje op de vensterbank van een bakker om er brood te kopen. Daar ben ik het vergeten.

Louis Keersmaekers (1886-1944) was de vader van Jos, de latere dokter op de Markt. Samen met zijn familie woonde hij in het hoekhuis van Nieuwstraat 1.

Volgens het dossier werd Louis Keersmaekers als weerstander op 1 november 1943 bij het Kempisch Legioen aangeworven en was hij op 1 maart 1944 in de rangen van het Geheime Leger opgenomen.

In de nacht van 20 op 21 juli 1944 werd hij, in de volksmond Lowieke van het Comiteit (hulporganisatie in de Eerste Wereldoorlog), door de Gestapo gearresteerd en naar de Begijnenstraat in Antwerpen gevoerd.

Op een nacht, net toen het luchtalarm voor een op handen zijnde luchtaanval ging, kwamen ze. Op dat ogenblik bevond mijn vader en ik ons bij het venster, terwijl de mensen zich in de kelder hadden teruggetrokken om te schuilen. We zagen hoe een vliegtuig brandend overkwam. Er is toen nog een vlieger bij Sas III neergestort. Toen we vanuit het raam naar de luchtactiviteiten staarden, zagen we de Duitsers plots afkomen. In elk portaal en achter elke hoek werd een Duitser met een geweer opgesteld. Ze zetten heel de straat af. Mijn vader zag het allemaal gebeuren, maar merkte er niets over op. Hij werd niet meteen opgepikt. Ik ben nog gaan slapen voor ze langskwamen. Maar 's morgens toen ik wakker werd, zei mijn moeder: 'Allé! Allé! Wat is dat nu? Hij heeft niks gedaan.'

'Hij weet het', zou een onder hen, nog wel een Vlaming, mijn moeder hebben toegesnauwd. Ik heb van heel de arrestatie niks gehoord. Mijn vader werd naar het gesticht gevoerd, waar hij de eerste dag heeft vastgezeten.

Mijn zuster Jeanne ging dezelfde dag nog daar naar hem informeren. Mijn vader heeft toen zijn horloge en wat geld meegegeven. Dan hebben ze hem met een opgeëiste vrachtwagen van Verhuizingen Mallants naar Antwerpen gevoerd. Ik heb die vrachtwagen zien voorbijrijden, maar mijn vader heb ik niet meer gezien. Hij is van Antwerpen naar Breendonk gevoerd en dan naar Buchenwald. Op 17 januari 1945 is hij daar van ontberingen omgekomen.

Het concentratiekamp Buchenwald

Op 6 juni 1944 landden de geallieerden in Normandië. Velen luisterden toen naar de BBC op de radio om de strijd op te volgen, maar dat was strafbaar.

Tijdens een van de lessen moest professor Baeyens, 'den Droge', ons het verschil uitleggen tussen Amerikaans en Brits Engels. Hij haalde als voorbeeld aan waarop Winston Churchill een woord uitsprak en de wijze waarop de president van Amerika, Roosevelt, dat deed. Daarmee wisten we dat hij naar de Engelse radio had geluisterd.

Bij ons thuis luisterden we altijd naar de Engelse radio. We volgden via de BBC wat er op het wereldtoneel zoal gebeurde. Er hing een landkaart tegen de muur en met vlaggetjes duiden we aan waar de Russen en de Engelsen waren.

We speelden ook de landing in Normandië na. We vertrokken op Donk aan de flessenfabriek met een bootje van een vriend, José

Braunsch heette hij. Zijn vader was ingenieur. De ander compagnie met o.a. Fons De Boulle stond aan de andere kant. Zij waren de 'verdedigers'. Wij waren de 'aanvallers'. We roeiden de vijver over. Het was een heel eind. Toen we bijna aan de kant waren, begonnen de verdedigers met proppen slijk te gooien. We moesten ons beschermen door onze roeispanten voor ons gezicht te houden. Net toen kwam een naakte Duitser aan gezwommen. Hij had er zo'n plezier in dat hij moest lachen. Het was een echte militair en hij zou mee gedaan hebben ook. Toen we aan de kant kwamen, moesten de verdedigers gaan lopen. Wij hadden gewonnen.

Op 1 september 1944 staken de geallieerden de Belgische-Franse grens over. Terwijl op 3 september Brussel al werd bevrijd, stortte meteen het Duits verzet rond Antwerpen in en kregen de geallieerden de haven in handen. De Duitsers sloegen massaal op de vlucht.

Voor de woning tegenover de juwelierszaak van horlogemaker Karel De Koning op het Baron Van Eetveldeplein wist iemand stiekem achter een raam enkele foto's te maken van aftrekkende Duitsers.

We kunnen goed zien hoe de Duitsers hun wagens vol hebben geladen, o.a. met fietsen die ze konden gebruiken als hun wagen zou stil vallen.

Toen de Duitsers het college ontruimd hadden, zijn we natuurlijk gaan kijken. We hoopten weer op wat oorlogsbuit. We waren de professors nog voor. We zijn overal rondgedwaald tot in de kelders toe. Ik heb een bos sleutels en een 'get' (beenbeschermer) gevonden. Alles wat we vonden, konden we gebruiken, hé. De Duitsers gebruikten 'getten' om over hun schoenen te trekken. Een van mijn kameraden vond een andere get en een andere een schroevendraaier. We besloten na een tijdje een ruilhandel op te zetten. Uiteindelijk ging ik met twee 'getten' naar huis. En mijn maten met van alles en nog wat. Maar eigenlijk was er niet veel meer te vinden. We hadden immers gehoopt op een geweer, een helm, maar die hadden ze niet achtergelaten. Hier en daar stond nog een pot vuile olie. De Duitsers hadden op de binnenmuren van de klassen geschilderd. Het leek ons dat de Duitsers in de klassen hadden geslapen. Bij de plaatsen waar normaal de borden hingen, waren leuzen geschilderd. Ik herinner me er nog een. In gotische letters stond er ergens geschreven: 'Flink wie Windhunde, zäh wie Leder und hart wie Kruppstahl'.

De parade op de Markt en andere oefeningen waren voor de jeugd telkens een prachtig schouwspel. We twifelen er niet aan of Jos Keersmaekers liep er ook ergens rond te slenteren.

Hier op de Markt, waar later meubelzaak Van der Voort was, was het hoofdkwartier van de Duitsers gelegen. Ook daar zijn we na hun vertrek gaan kijken. We liepen er alle kamers door en brachten zelfs een bezoek aan de zolder, maar de Duitsers hadden er niets achtergelaten. Het was er zelfs proper.

Mijn vrienden, Mil Hermans, Theo Lombard, François Boons, en ik zaten zoals elke zondag te kaarten. We hoopten dat de bevrijders al snel te begroeten. Maar in plaats van de bevrijders te zien, kregen we Jagdpanthers te zien. Het waren heel zware tanks. Ze kwamen over de Markt gereden. Toen kwam er een Spitfire over. De tankbemanning reed hierop onmiddellijk hun logge voertuigen in de schaduw van de huizen in de hoop zich daar onzichtbaar te maken voor de piloot. Ze stonden toen vlakbij geparkeerd. De mannen zijn vervolgens uitgestapt, babbelden wat en zetten dan hun weg verder richting Ezaart.

In de vroege ochtend van 13 september zagen de inwoners van Oostham, Olmen, Balen, Meerhout en Mol de laatste Duitsers uit hun dorpen verdwijnen. De dorpelingen hoopten dat hun woningen van de vernietiging zouden bespaard blijven. Na de verovering van Meerhout stond voor de 15de Schotse I.D. in de namiddag van 13 september 1944 de gemeente Mol op het programma. Tegen 14.15 uur bereikten de verkenners van het B Eskadron de eerste woningen van de Borgerhoutsendijk en de Polderstraat. Jos Keersmaekers woonde op de hoek van de Nieuwstraat en hij was een van de nieuwsgierige burgers en jongelieden op uitkijk. Dan opeens zijn ze daar.

Mary riep plots: ‘De Engelsman!’ In de bocht van de straat tussen de Nieuwstraat en Ginderbroek zag ik een verkenningsvoertuig. Net toen kwam er bij ons een Duitser met het geweer op de rug aangebietst. Die Duitser hoorde haar roepen en draaide terug. Zo snel als hij kon, maakte hij zich uit de voeten. Het Britse voertuig bleef nog een tijd in de bocht staan om alles in het oog te houden.

Mary Evans, het Engels moederke genoemd, was na de Eerste Wereldoorlog met soldaat uit de Nieuwstraat mee naar ons land gekomen.

Ze stapte naar de wagen toe en sprak met de bemanningsleden. Ik zag een Britse soldaat vervolgens naar een café hier vlakbij stappen. Er kwamen daar tijdens de oorlog veel Duitsers en misschien hadden Mary Evans hem hierover verteld. Hij ging met de bajonet op het geweer even poolshoogte nemen en keerde terug. Ineens hoorden we een mitrailleur het vuur openen. We zijn dan de kelder ingevlucht.

Een beetje later zijn we terug naar boven gekomen en het pantservoertuig dat daareven nog in de bocht had gestaan, stond ineens hier voor de deur op de hoek, zonder dat we het hadden horen naderen. Dat vonden we eigenaardig. We kenden maar alleen de Duitse wagens en die maakten altijd veel lawaai. Een jongen van Ezaart, Fons Knaeps, reed vanachter op de pantserwagen mee. Hij zat achter de koepel en had een driekleurige bandje aan. Hij zou nog voor de schermutselingen op de Markt weer van het voertuig af gesprongen zijn.

Er stopte voor onze deur een andere verkenningswagen. Mia, mijn zus, kon redelijk goed Engels en haastte zich naar de Britten. Ze liet hun weten dat er nog Duitsers in Mol waren. Ze vroegen haar hoeveel Duitsers er nog waren. Nog een ander voertuig draaide hier de Veldstraat (nu Martelarenstraat) in om zich vervolgens aan het kruispunt met de Vennestraat te posteren. Ze gingen de kruispunten verkennen. Terwijl de Engelsen zich met van die kleine pantservoertuigen in de straat opstelden, verschenen overal de Belgische vlaggen aan de huizen. In een laag huis stak met een lange stok de Belgische vlag uit het zoldervenster.

Twee Engelsen lagen met hun brengun onder de poort van het huis van Van Herck (nu dokter Stas). Plots openden ze het vuur. Enkele seconden later kwamen ze terug gelopen. Een van hen leek getroffen. Een beetje verder in de straat zochten ze hun heil in de kelder van een woning. Ik denk bij Jef Luyckx. Er zat een Duitser met een

mitrailleuse in het straatje achter het toenmalig Vredegerecht (oud-politiebureau, nu CAW).

De verkenningswagen stond toen nog hier voor de deur. De mensen waren de bemanningsleden juist met tomaten aan het trakteren. Direct bij het openen van het vuur, draaide het pantservoertuig zijn koepel. Bonk! Een granaat verliet het kanon en bijna onmiddellijk de deur uit het huis van meneer Verlinden. De Britten wilden naar de Duitsers schieten, maar hadden hun koepel te ver gedraaid. Toen trokken de Engelsen zich terug. Ik stond hier op de hoek toen het gebeurde. Ik ben dan terug de kelder ingelopen.

Na een poosje begonnen de Britten met hun kanonnen op de Borgerhoutsendijk de kerk te beschieten. Vanuit de kelder hoorden we het bombardement. Ik ben dan natuurlijk nog eens uit de kelder gekropen om door het venster te 'piepen'. Toen zag ik aan de overkant van de straat twee Duitsers, zwart en smerig, afkomen met een pantservuist. Ze slopen langs de gevel en bleven dan in het portaal staan. Ik had schrik. Ik was blij dat ze me niet zagen of ze hadden op mij geschoten.

Nog dezelfde dag zagen we de Britten terugkeren. Dit keer kwamen ze met een hele troepenmacht. Al dekkend zoekend van de ene lindeboom naar de andere, rukten ze op de markt op. Ondertussen pinden andere Britten de Duitsers vast die aan de andere kant van de Molderdijk zaten. Zo gaven ze mekaar dekking. Terwijl deze troepenontplooiing plaatsvond, stond ik gewoon buiten te kijken. Ik was me van geen kwaad bewust en vond het allemaal heel ferm. Er zijn geen Schotten meer gesneuveld. Toen zag ik de eerste Britse brencarriers, jeeps en motoren. Wat een overmacht. In de namiddag ben ik dan in de richting van de kerk gelopen en zag ik het getroffen verkenningsvoertuig nog steeds branden. 's Avonds waren we helemaal bevrijd. Dezelfde dag 's avonds stonden ze allemaal in de poort van dat café. Er was een telefoonpost ingericht. Eén hoorde ik zeggen: 'Hallo ninety tree! Hallo ninety tree! Over!' Hij hield dit een hele poos vol, maar kreeg geen antwoord.

Septemberdagen 1944

Een sherman tank dendert door Ginderbroek.

Mevrouw Maria Evans, afkomstig uit Wales, en de meisjes Stien Vanarwegen en Delfien Verrezen, de tante van Lynn van Wezenbeek, en nog andere meisjes uit Ginderbroek, klossen op een tank en beleefden een van hun heerlijkste momenten tijdens die Bevrijdingsdagen.

Al heel snel begon in Mol het gebied te vullen met de bevrijders en op 13 september 1944 was het gebied ten zuiden van het Kanaal Bo-chelt-Herentals door de geallieerden bevrijd.

De Schotten zetten meteen hun stempel op de bevrijding van Mol door er een parade met doedelzakken te houden. Daarna volgde er een bevrijdingsbal dat in open lucht bij mooi weer op het plein voor het oude gemeentehuis werd gehouden. Ik ben zelf gaan kijken. Mijnheer Alfons Declerck van de gelijknamige brouwerij opende het bal. Hij zette meteen de dans in. Ik kan me niet meer herinneren wie zijn partner was, maar de muziek is mij altijd bijgebleven. De muzikanten speelden de typische Engelse slow en fast foxtrots van die tijd en iedereen zong of neuriede mee. Het waren meeslepende melodieën waarvan de woorden mij tot nu toe bijgebleven zijn. Heel romantisch.

Meester Van Ballaer van het college woonde hier in de straat. Hij had een groot spandoek gemaakt en over de straat gehangen. Er stond op: 'Welcome to Eiserhower's victorious soldiers.' Hij moest die van de Schotten weer wegnemen. Zij gingen niet akkoord met de tekst. Er moest Montgomery op staan. Hij heeft het dan veranderd.

Op de eerste zondag na de bevrijding gingen we wandelen achter de Nete. Opeens hoorden we psss, psss, psss en vervolgens explosies.

De Duitsers schoten met hun kanonnen telkens met drie granaten naar de kerktoren. Waarschijnlijk vermoedden ze dat de kerktoren een observatiepost was. Ik heb er geen idee van of dat zo was. De granaten sloegen in de tuinen in onze nabijheid in. We zijn toen naar huis gelopen. Het was 'vies' als je die gierende granaten hoorde afkomen. In de Nete lag er zelfs een die niet ontploft was.

Niet alleen de Schotten waren hier actief. Ook een observatie-eenheid van de artillerie uitgerust met kleine vliegtuigjes installeerde zich in Mol. Ze waren gevestigd op Heidehuizen aan de Volmolenbaan.

De Britten observeerden het kanaalgebied met een (tweetal) kleine verkenningstoestellen. Twee kilometer verder, tussen Mol en Meerhout, bevond er zich een andere grote weide. Daar stonden heel grote kanonnen. 25 ponders, denk ik. Ze schoten samen hun salvo en maakten een hels lawaai. Een vijfhonderd verder, voor die gevaarlijke bocht, stonden in een heel grote wei wel 15 van die kleine een motorige toestellen tegen de bossen. Die grasvlakte werd ook gebruikt voor de aanvoer van officieren en afvoer van gewonden.

Tijdens de oorlog waren wij eigenaars van een stuk grond in Hulsen, dicht bij dat kamp van de Britten. We hadden daar een bos ontgonnen en waren er aan het boeren gegaan. Ik moest er af en toe naartoe om er boekweit af te doen of aardappelen te rooien. Nu vader weg was, moest de rest van de familie natuurlijk zijn werk overnemen. De Tommy's die in de buurt lagen, kwamen dan wel eens bij het rooien helpen. Op een keer brachten ze met hun eigen camion de 'patatten' naar ons thuis. Om ze te bedanken riep moeder ze allemaal binnen. Ze kwamen 's avonds naar ons en speelden er op de piano. Begeleid met de piano werden dan hun soldatenliedjes gezongen. Het duurde niet lang of ik kende hun liedjes van buiten. Het waren plezante Engelsen.

Her en der tussen Heidehuizen en Ginderbroek stonden verschillende kanonnen 25-ponder opgesteld, hier een met zijn bemanning. De naam van het kanon slaat op het gewicht van de granaten die het kanon afschoot: 25 (Britse) pond, ofwel 11 kilo

Na de bevrijding van Postel boden de Duitsers veel weerstand in Stelen en in Ten Aard in Geel. Daar heeft men drie weken gevochten. Eigenlijk de eerste grote veldslag bij de bevrijding van ons land.

Een paar dagen na de bevrijding reden we per fiets naar het slagveld te Stelen. We vonden naast de Antwerpse Steenweg het wrak van een neergeschoten Dokota, waarschijnlijk een die deelgenomen had aan operatie Market Garden (de bevrijding van Nederland). We waren aan het slachthuis ingedraaid en vonden er een vernietigde Jagdpanther. In de omgeving van Stelen lag een Shermantank op zijn kop. En de rupsband van een kant lag van de wielen. De tank was van de rupsband gelopen en verder gereden op zijn wielen die in de modder waren weggezakt. In de bodem van de tank was er een gepantserd luik waarlangs de bemanning mogelijk was ontsnapt. De koepel van de tank lag ernaast. Toen we langs de Steelse Steenweg naar Geel terugkeerden, zagen we nog een paar stukgeschoten brencarries.

Een van de volgende dagen gingen we te voet op weg naar het slagveld Ten Aard. Op Sas VI, achter het huis van de sassenier, zagen wij het graf van een gesneuvelde Engelsman. Hij was het slachtoffer van een sluipschutter die in het huis aan de overkant van het sas verscholen zat. De helm van de gesneuvelde hing over een houten kruisje. Er was een kogelgat in de helm. Het stemde ons triest. Alle sasdeuren stonden open. We trokken verder langs het kanaal richting sas VII en zo naar sas VIII bij Ten Aard. Het kanaal was voor het grootste deel leeg. In het midden was er nog een strook water. Ik herinner mij nog dat er vanaf de overkant iemand – geen soldaat – een handgranaat in het water wierp, wat een doffe slag gaf en een fontein deed opspatten. Misschien was deze man op deze manier vis aan het vangen. Verder naar Ten Aard zagen we schuttersputten en enkele mortiergranaten die op hun kop in de bodem staken met hun basis gelijk met de grind van de vaardijk. Het waren blindgangers. Vanuit Ten Aard stapten we dwars door de velden en de weiden in de richting van Millegem. Er waren veel

schuttersputten. Er lag geen enkele dode soldaat. Er zijn er zeker gesneuveld, maar die waren al weggehaald. Het begon duister te worden. Er waren nog aan gene zijde van de Retieseweg toen we een lichtje zagen en we stapten daar maar op af. Het licht dat wij van zo ver gezien hadden, bleek in de kerk van Millegem te branden – het was nog de oude kerk. Zo zijn we zonder verdere problemen thuis geraakt.

Vanaf oktober 1944 tot maart 1945 vuurden de Duitsers maar liefst 4000 V1's en 1700 V2's af met als doel Antwerpen en vooral de haven. Hiervan bereikten er 106 V1's en 107 V2's het hart van de stad. In Groot-Antwerpen vielen in dezelfde periode 628 V1's en 570 V2's. Meer dan 3700 burgers werden gedood en ongeveer 6200 werden gewond.

Een vliegende bom, het geheime wapen van de Duitsers, zou ons na de bevrijding nog enkele maanden terroriseren. De V1 had een kegelvormige romp met twee korte rechte hoekige vleugels en achter op de romp de straalpijp.

Men hoorde het geronk, het was precies als een motociclette in de lucht.

Ik herinner me nog hoe ik een keertje een vliegende bom zag overkomen. Ik was net op weg naar de molen van Sus Caeyers in Achterbos. Die had een dieselmolen 'vuurmolen' op de hoek van de Postelarenweg en De Rooy. Terwijl ik de bom aangaapte, vroeg ik me af of hij zou gaan vallen. De bom vloog immers redelijk laag en de motor begon te pruttelen. Van al de commotie liet ik mijn zakje graan van mijn fiets open in de slijk vallen. Gelukkig vloog die vliegende bom toch over. Ik kon dus het graan terug oprapen en in mijn zakje laden om dan verder naar de molen van Caeyers te rijden. Ik was op dat ogenblik in de Sint-Apolloniaalaan, bijna aan het kruispunt met de Postelarenweg.

We zaten 's morgens in de mis in het college. Er kwam een vliegende bom af, rekketek. Het klonk als een oude bromfiets. Op een bepaald moment viel de motor stil. Dat betekende dat die zou vallen. We zaten dus met de schrik in de kapel. Hoelang het duurde, weet ik niet meer. Maar ineens rekketek en ze schoot terug in gang. Had ik op dat ogenblik thuisgezeten dan was ik toch de kelder in gevluht. Het was nog donker in de winter... Kan je nagaan hoe we ons voelden.

Toen de school in oktober 1944 de deuren weer opende, probeerden de leerkrachten en de directie weer de draad op te pikken alsof er geen oorlog meer aan de gang was. Vanaf dan tot Pasen 1945 verbleven Britse troepen in het college, maar ook bij de burgers.

Ook in het college van Mol nestelden zich een aantal Engelsen. Ze namen vooral de oostelijke vleugel in de richting van het station over. Ze zaten daar op gelijkvloers. We hadden een klas van wetenschappen boven hen op de hoek. We konden dan de Engelsen bezig zien in de keuken.

Wij hebben Engelsen, Schotten, Polen, Nieuw-Zeelanders, een Hollander en nog andere thuis over de vloer gehad. Vanaf de bevrijding tot aan de overgave van de Duitsers op 8 mei 1945, zijn we, denk ik, geen enkele dag zonder soldaten geweest. Eén kamer was altijd voor hen en wij behielpen ons. Er was eens een Pool bij, een piano-virtuoos. Als hij op onze piano speelde, kwamen de burens luisteren. En zingen dat ze deden. Wij zongen mee en vele van die soldatenliedjes ken ik nog.

We hebben geen enkele soldaat in huis gehad die zich heeft misdragen. Ze waren heel correct met mijn zusters. Mijn moeder, mijn zusters en ik waren voor hen ook heel vriendelijk. Ze noemden ons moeder: 'Mother'... Ik zat in derde Latijn en wij begonnen toen met Engels. Ik heb veel Engels gesproken en heb mijn uitspraak kunnen inoefenen. Na de overgave van Duitsland lagen bij ons thuis twee

onderofficieren van tanks: Bill en Tim. Tim was een beroepsmilitair en had in Palestina gediend. Hij sprak Arabisch. Hij kwam bijna elke nacht beschonken thuis. Hij had er dan altijd veel spijt van. Hij schreef thuis verzen waarin hij zijn spijt uitdrukte en weende soms zodanig dat er tranen op het papier vielen. Hij was een zeer gevoelige man. Van Bill heb ik een karabijn van 6 mm afgeluisd en ik had er 150 fr. voor geboden. Hij heeft het mij gegeven op voorwaarde dat mijn moeder voor hem friet met biefstuk klaar maakte en zo kwam ik eraan. Het was een oefengeweer van de Hitlerjeugd dat hij in Duitsland buit gemaakt had.

We hadden een kerstboom en we wisten dat de mooiste te vinden waren in het Koningsdomein in Retie, echte 'mastbomen'. Aldus gingen we op een namiddag, een paar dagen voor Kerstmis door de bossen van Sas VI, het sas overgestoken en zo verder binnendoor langs een dreef recht naar het Prinsenpark. Daar gingen Jan en Miel op zoek. Theo en ik waren wat achtergebleven. Wat nu volgt moet misschien gecensureerd worden, maar ik wil er niet over liegen. Ik moest eigenlijk dringend weg voor een nature call. Ik was daar achter een boom volop mee bezig, toen Theo mijn aandacht trok. Ik hoor hem nog fluisterend roepen: 'Jos... Jos.' Ik keek op en zag in de verte aan het boswachtershuisje mijn twee kameraden, Jan en Miel, achter elkaar de weg oversteken.

Achter hen liep de boswachter met zijn geweer in de aanslag. Het leken wel twee gevangenen die werden opgebracht. We waren ervan overtuigd dat ze zouden worden opgesloten. Op het moment dat zij een mooie spar hadden uitgekozen, was de boswachter, die zich in de dichte begroeiing verborgen had gehouden, tevoorschijn gekomen. Hij had blijkbaar verwacht dat het domein in de kersttijd nog meer bezoekers zou krijgen. Theo en ik maakten ons uit de voeten en we liepen in een adem tot aan Sas VI langs dezelfde weg als we gekomen waren en verder langs binnenpaadjes naar Achterbos. Het begon al te schemeren. Halverwege Achterbos, op een stuk heideland, stootten we op een Engelse schildwacht. Hij riep ons aan en gebaarde ons dat we moesten gaan liggen. Terzelfdertijd hoorden we een knal en zagen vlakbij een steekvlam met zwarte

rook van de bodem recht de hoogte in gaan. We gingen onmiddellijk plat op onze buik. We hoorden rondom ons de scherven vallen: plof, plof, plof. De Engelsen waren aan het oefenen. Ik zag dat voor hun tanks een beugel was gemonteerd met zware kettingen. Die sloegen op de grond waardoor de mijnen die ze gelegd hadden tot ontploffing hadden gebracht. Toen we van de schrik bekomen waren, gingen we opnieuw op de loop en kwamen bij donker thuis.

Ik was nog wat aan het uitblazen achter de stoof, toen de moeder van Jan Kerstens bij ons kwam. Zij was een West-Vlaamse en ze jammerde maar: 'Ons Janneke! Ons Janneke! Waar is ons Janneke?'

Ik zei: 'Elodie, ik zal er niet voor liegen.' En ik vertelde haar de waarheid. Elodie maar verder jammeren. Jan en Miel zijn trouwens nog dezelfde avond thuisgekomen en alles was zoals het moest zijn. Dit jaar geen mastenboom, maar een gewone den, als ik me niet vergis. Het was een onvergetelijke dag met veel emoties.

Ook bij ons was er een mess voor Schotse officieren. We hadden er heel ons huis voor moeten leegmaken. Ons restte nog enkel één plaats. In die tijd was het net winter of net nog niet en het front was een flink stuk verschoven naar het noorden. De Britten die toen wij ons inkwartiering hadden, verlieten geregeld het huis om zich met hun tanks en verkenningsvoertuigen op de besneeuwde wegen naar de heide van Lommel te begeven om te oefenen.

Na de overgave van de Duitsers kwam er bij ons eens een Engelsman langs. Hij had op zijn tank een zak fijne suiker staan uit Duitsland en hij wilde die verkopen. We hadden geen weegschaal om zulke zware zakken te wegen en ik moest het gewicht schatten. Ik ging aan het heffen met al mijn kracht en met de grootste krachtinspanning kreeg ik die zak een paar centimeter van de grond. Ik zei eerlijk: 'Sixty kilo.' Ik was al fier dat ik zagezegd zestig kilogram kon tillen. De zak suiker werd hierop verkocht in de wetenschap dat hij 60 kg was. 's Anderendaags komt de soldaat terug. Bij navraag bij anderen die ook zo'n zak hadden meegebracht, had hij vernomen dat het ging om 100 kg. Ik geloof hem achteraf. Ons moeder liet

zich niet doen: 'Verkocht is verkocht.' Waarop hij tegen mijn moeder zei: 'You are a robber!' En daarmee is het gebeven. Ik was fier dat ik 100 kg van de grond had getild.

Jan Kerstens uit de Veldstraat (nu Martelarenstraat) wist dat zijn vader een revolver had gehad. Hij had deze buitgemaakt in de oorlog van 1914-18 toen hij aan de IJzer had gevochten. Het was een Duitse Luger. Een zwaar pistool, kaliber 9 mm, waarvan de lader een groot aantal patronen kon bevatten. Jan wist ook dat dit wapen was toevertrouwd aan Frans Maes, een wapenbroeder van 1914-18 en landbouwer in Hulsen-Grees. Frans moest het verbergen. Jan had een brief getypt, die zagezegd uitging van de verzetsgroep het Geheim Leger met het verzoek om het wapen met hem mee te geven. De boer onder de indruk van het officieel document ging met Jan zijn erf op en haalde zonder zoeken de revolver uit een hooimijt en gaf deze met Jan mee.

Op een namiddag gingen we met ons getweeën, Jan Kerstens en ik, op wandel naar de bossen van de Heidehuizen. In de weiden over de Belsebaan begonnen we onze schietoefeningen. We schoten naar

een kuip die op zekere afstand in het midden van een vetwei stond opgesteld omgeven door prikkeldraad. Op een akker naast de wei was een boer aan het werk en een hondje liep bij hem rond.

De man kwam op zijn gemak op ons afgewandeld. Toen hij bijna bij ons was, riep Jan: 'Nondedju! 't Is Jan van 't Boerke! Ik zie het aan zijn hondje.' Jan van 't Boerke was niemand minder dan Jan Van Craenendonck, de veldwachter uit Ginderbroek.

We gingen als de weerlicht op de loop, sprongen over de prikkeldraad met de zware revolver op zak en onze zakken vol kogels; We liepen al wat we konden met de veldwachter vlak achter ons het bos in. De veldwachter bleef maar achter ons lopen. Hij zat ons echt op de hielen. Op de lange duur gaf hij het op. Wij wisten niet beter of de man had ons herkend en de politie zou ons thuis staan op te

wachten. Daarom gingen we langs een grote omweg naar huis en wel heel voorzichtig. We besloten zelfs uit de tegenovergestelde richting thuis te komen. We hadden de revolver en de kogels provi-soir onder een haag verstopt. Jan van 't Boerke was een goede veldwachter, een fijne speurder, de schrik van alle stropers en an-dere misdadigers. Maar hij moet volgens mij wel in hoge mate bij-ziend zijn geweest, anders had hij ons zeker herkend. Hij woonde in onze buurt.

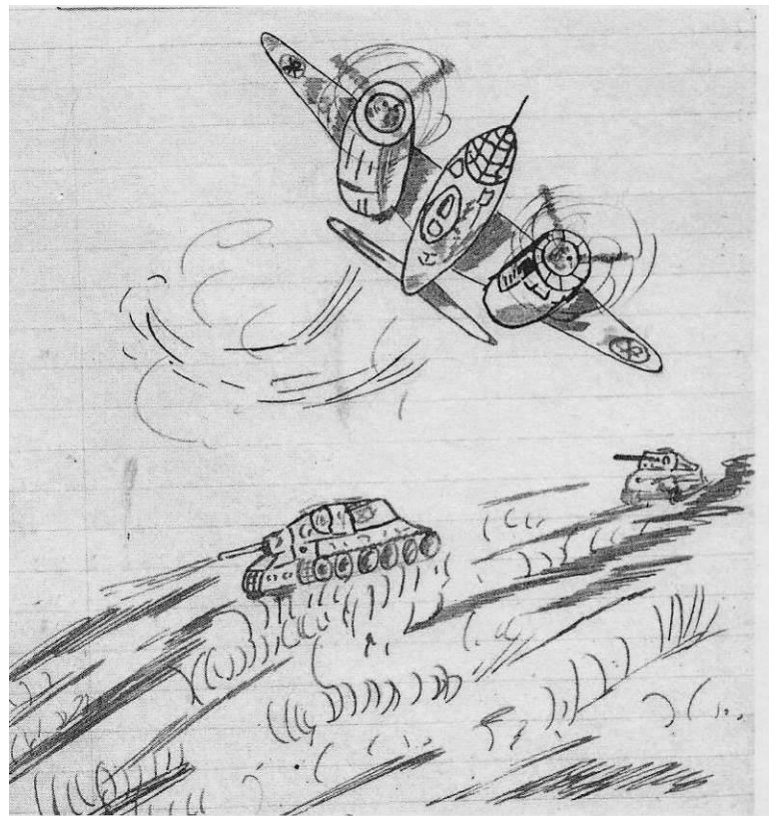
Enkele jaren later werkte Jan Kerstens tijdelijk als secretaris op het politiebureau in Mol. Hij was met dezelfde Jan van 't Boerke aan de praat geraakt en deze laatste vertelde hem iets wat hij meegemaakt had. Op zekere dag waren op de Hei twee mannen met een revol-ver aan het schieten. Ze gingen er vandoor en ik ben hen achterna gelopen. Ik had ze bijna bij hun kraag. Maar ze zijn toch ontsnapt. De man was het voorval niet vergeten. Hij had er nog altijd spijt van dat hij die boosdoeners niet had kunnen vatten. Ik zeg nog eens: Hij was een plichtsbewuste politieagent die zijn beroep zeer getrouw ter harte nam en zich later nog herinnerde dat hij op een dag zogezegd tekortgeschoten was. Na dit avontuur hebben we met zulke gevaar-lijke wapens niet meer geschoten.

Op 16 december 1944 brak in de Ardennen het Ardennenoffensief los. Hun offensief had wel de komst van weer nieuwe gasten tot ge-volg. Deze keer waren het geen Duitsers, noch Britten, noch Neder-landers, maar wel everzwijnen. Het wild in de Ardennen ging immers massaal voor het wapengeweld op de vlucht, zelfs tot in Postel.

De everzwijnen zijn hier niet gebleven. Ze zijn hier doorgetrokken. Ik heb er sporen van gezien. Tussen Mol en Gompel om dan de Nete over te zwemmen. In Postel zaten heel wat everzwijnen. Ze waren van 't geschut in de Ardennen tijdens het von Rundstedt-offensief gaan lopen.

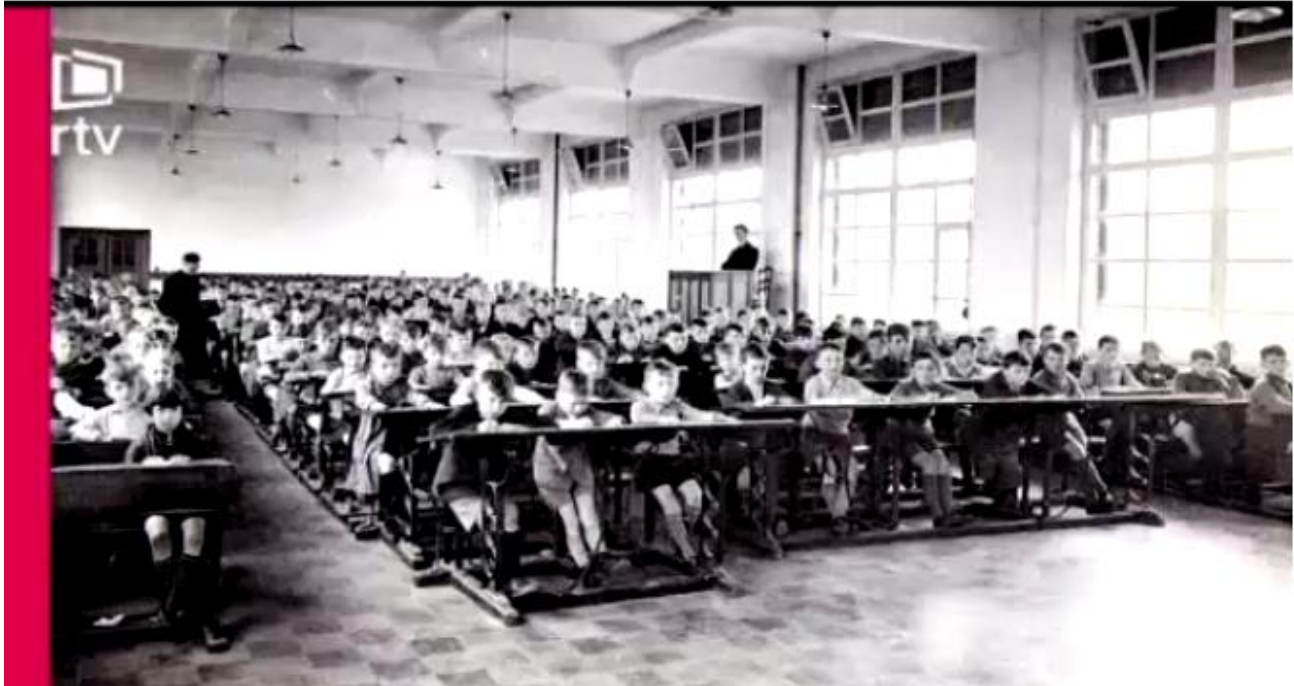
Het Ardennenoffensief van de Duitsers viel samen met een van de koudste winters uit de eeuw.

Ik weet nog dat ik rond Kerstmis met ons Mia naar Maasmechelen ben gefietst om ons Lies te gaan bezoeken. Het was een moeizame tocht. Het vroom en wij moesten tegen de oostenwind in fietsen. Ik had mijn Amerikaanse petje goed over mijn oren getrokken. In deze periode was het von Rundstedt-offensief in volle hevigheid bezig. Van het vliegveld van Zwartberg steeg het ene naar het andere geallieerde jachtvliegtuig op. Wij moesten een hele poos in dichte mist fietsen. Langs de baan van Zonhoven naar Winterslag passeerden we stapels munitie. Om de 50 m lagen de granaten van de artillerie opgestapeld. In een weide om het huis van mijn zuster stonden kanonnen opgesteld en de bemanningen hiervan zaten 's avonds rond de stoof in haar huis. De kanonnen bestookten van hieruit Geilenkirchen in Duitsland. Tegelijkertijd namen ze de zeldzame Duitse jachtbommenwerpers onder vuur, die het op de noodbruggen over de Maas gemunt hadden. In elke gemeente werd het drukke militaire verkeer geregeld door Engelse of Amerikaanse M.P.'s. In het Ardennenoffensief waren er Duitsers in Amerikaanse uniformen actief. Ik heb eigenlijk geluk gehad dat zij met mijn Amerikaanse petje niet voor een verklede Duitser gehouden hebben, want daar maakten de Amerikanen korte metten mee.

Een tekening van leerling Jos Sels: Op ten strijd, voor God en volk!

Het college tijdens de oorlogsjaren

De avondstudie had plaats in een grote zaal van het college. De bewaking gebeurde van op een hoge 'pupiter'. Als het wat te rumoerig werd of er te veel gebrom was, werd door de surveillant op een geheimbelletje onder het les-senaarsblad gedrukt om hulp te vragen.

De kelder werd met enkele eenvoudige toestellen als een gymzaal ingericht. Later werd het een fietsenstalling.

De foto van Louis Keersmaekers, de vader van Jos, prijkt ook op van het monument van de gedeporteerden op het Martelarenpleintje

Jeanne, de dochter van Louis Keersmaekers en de zuster van Jos, zag als jonge vrouw hoe de nazi-bezetter haar vader oppakte en wegvoerde.

Jeanne met een portret van haar vader Louis Keersmaekers (krantenfoto)

Ik herinner het mij nog goed, 21 juli 1944, ik was toen 22 jaar, vertelt Jeanne Keersmaekers.

Het was iets voor vijf uur 's ochtends en er werd op de deur gebonkt. Ik schoot wakker en zag dat het platte dak van de benedenverdieping helemaal volstond met soldaten. De Duitsers hadden de deur en enkele ramen ingeslagen. Mijn vader werd zomaar meegenomen naar het 'Gesticht' op de hoek van Markt en Molderdijk. Mijn moeder was

in alle staten en maakte in paniek een pak met propere kleren en voedsel voor mijn vader. Ik moest dat dan gaan brengen. Als ik toen geweten had wat ik nu wist, dan had ik dat nooit gedaan. Ik stapte binnen en probeerde een officier duidelijk te maken dat ik mijn vader zocht. Uiteindelijk werd ik bij hem gebracht. Mijn vader gaf me geld om aan mijn moeder te geven. De Duitse officier zag dat en nam het geld af. Hij rolde het op en stak het in mijn zak. Voor "muttie", zei hij. Er waren dan toch ook goede Duitsers.

Die week zijn de gevangenen met een bestelwagen weggebracht naar de Begijnenstraat te Antwerpen. Ik heb mijn vader nooit meer weergezien. Uiteindelijk hebben we vernomen dat hij in concentratiekamp Buchenwald, bij Weinar in Hessen, in januari 1945 is gestorven. Waarom ze hem hebben meegenomen, weet ik nog altijd niet.

Dat op het plein van Martelarenstraat nu een foto van mijn vader hangt tussen nog een dertig Molse gedeporteerden, vind ik een goede zaak. Het is een mooi plein en een goed idee om de mensen zo te herdenken. Zo krijgen de jongeren misschien een beeld van hoe donker en beklemmend die tijd was. Het Plein heeft voor mij nog een speciale betekenis. Het nieuwe pleintje ligt net op de plaats waar we vroeger woonde en waar mijn vader werd meegenomen. Toen heette die weg de Veldstraat.

Binnenkort komen er ook banken op het pleintje. Zo moet het een plaats worden om rustig te verpozen.

Ook de ginkgo bilobaboom die op het pleintje staat heeft een bijzondere betekenis. De soort begon destijds in Japan als eerste terug te groeien nadat in augustus 1945 de atoombom op Hiroshima was gegooid. De hartvormige bladeren en de boom zijn wereldwijd een symbool van hoop.

Nu moet er voor gezorgd worden dat alles mooi onderhouden blijft. Het zou zonde zijn om dit mooi plein te laten verwilderen, besloot Jeanne.

Bert Huysmans, De Gazet van Antwerpen

Vader en zoon, Louis en
Jos Keersmaekers

Een foto van omstreeks 1933-34 toen ze naar Herentals waren gefietst om eten te brengen naar Julia die daar studeerde: de vader in een zwart pak met een wit hemd en een hoed op, het zontje in zijn zondagse kostuumpje. Toen Jos wat ouder was, reden ze samen naar Hulsen om op het veld te gaan werken en patatten uit te doen.

Retorica
1947

met directeur Casteels en klastitularis De Bauw, en op de middelste rij uiterst rechts Jos Keersmaekers, een van de weinigen zonder een das.

1957 - De trouwfoto van Jos Keersmaekers en Godelieve Lenaerts,
de ouders van Jan, Jef en Anne-Mie

In 2017 heeft de familie zelfs hun 60-jarige jubileum gevierd.

Kort daarna is Jos Keersmaekers overleden na een ongelukkige val en in
de kliniek overleden, heel onverwacht eigenlijk, Godelieve Lenaerts in 2024.

De familie van dokter Jos Keersmaekers zit, mooi in een rij, op een stoel te-
gen de gevel aan de straatkant van de ouderlijke woning, vermoedelijk wach-
tend op iets dat voorbij zal komen. Van rechts naar links: de ouders Godelieve
en Jos, de kinderen Jef en Jan, oma Mathilde en denkelijk twee zusters
van Jos.